

KOVÁCS GÁBOR

Az egyetemi közös közszolgálati gyakorlat mint a gyakorlati felkészítés egyik fő színtere

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) 2012-es alapítása óta tartó fejlődésének főbb irányvonalát a Magyarország Alaptörvényének X. cikke szellemében kimunkált, két egymásra épülő egyetemi intézményfejlesztési terv határozza meg.¹

Az NKE feladata a XXI. század kihívásainak megfelelni tudó állam, a jó és hatékony kormányzás szakember-utánpótlásának elősegítése, az elkötelezett közszolgálati tisztviselői kar kialakítása. Az NKE a korszerű és komplex tudás alapjain, a szilárd erkölcsi és értékalapokra építve célzott felkészítést nyújt a fiataloknak, ennek már most mérhető eredményeként² az NKE-n végzetek helytállnak a különböző közszolgálati hivatásrendek szervezeteiben.

Mindezen feladatok teljesítésében az oktatási szervezeti egységek felismerték a felelősségüket, ebben élen jár a rendészettudományi kar és a Katasztrófavédelmi Intézet.

Az egyetemi közös modul

Az NKE vezetésében már az alapításkor felvetődött az az igény, hogy az alapképzésben tanuló hallgatók kapjanak egy közös felkészítést azokról az ismeretekből, amelyek így egységes alapot teremtenek tanulmányaik folytatásához és a közszolgálati szemléletmód kialakításához.

Mindezek alapján az „egységes közszolgálat” képzésben történő megjelenítésében meghatározó szerepet kapott az egyetemi közös közszolgálati modul tantárgycsoport oktatása, amely az alapképzésben az államtudományi képzési terület szakjainak tantervében szerepel. A modul bevezetésére a tanulmányaikat 2013 szeptemberétől megkezdő hallgatók oktatásával, felme-

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem Intézményfejlesztési Terv 2015-2020. 30. o.
https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/IFT_170615_1.pdf

² Diplomás Pályakövető Rendszer kutatásai. A Nemzeti Közszolgálati Egyetemen 2012/13 és a 2014/15 tanévben abszolutóriumot szerzett hallgatók munkaerőpiaci elemzése az Oktatási Hivatal adatsora alapján. <https://www.uni-nke.hu/oktatas/felvetelizoknek/dpr/palyakovetes-dpr-2017>

nő rendszerben került sor, hatékony oktatása a legfontosabb szakmai feladatok egyike az oktatói munkában. Az eddig eltelt időszak alatt folyamatosan történt a modul oktatásával kapcsolatos tapasztalatok felmérése, elemzése és értékelése. A tapasztalatok feldolgozása alapján a szükséges korrekciók megtörténtek, mivel az oktatói és hallgatói visszajelzések alapján bebizonyosodott, hogy a modul nem működhet a „mindenkinek ugyanazt ugyanúgy” elve alapján. Az oktatási egységek, a vezetőik, az oktatók kiemelkedő szintű ismeretátadása szükséges ahhoz, hogy a modul elérje célját, megteremtve ezzel az egységes közszolgálat alapjait.

A modul előkészítése és kidolgozása során az egyetemi vezetés a következő célokat, követelményeket fogalmazta meg:

- az ismeret- és tudásanyag alapozza meg a közszolgálati életpályát, hozzon létre minden hallgató által elsajátított közös ismeretanyagot, amely az elméleti ismeretek mellett gyakorlati részeket is tartalmaz (ebben játszik meghatározó szerepet a közös közszolgálati gyakorlat);
- a modulban olyan alapozó tananyag- és ismerettartalom szerepeljen, amely tartalmazza a közigazgatási alapképzés tudásanyagát;
- az államtudományi képzési terület alapképzésében a különböző közszolgálati rendek a további szakmai ismeretanyagaikat ráépíthetik az itt elsajátított ismeretanyagra;
- a tananyag- és ismerettartalom a további felkészítés folyamán a közszolgálati rendek speciális igényeit is figyelembe véve, differenciált módon tovább bővíthető legyen.

A modul jellemzői és tartalmi elemei:

- oktatására az államtudományi képzésekben kerül sor;
- tizenöt különböző tantárgy alkotja³, tantárgyanként két kreditértékű, ez összesen harminc kredit ismeretanyag. A négy-hat félév alatt betervezett óraszám ebben a modulban 465 kontaktóra – tehát jelentős óraszám;
- tantárgyainak felülvizsgálata után sor került a korábbi egységes harminc-órás kurzusok differenciálására, így jelenleg az egyes tantárgyak órásszámai hivatásrendenként különbözők (15, 30, 45 órás kurzusok);

---

³ Az egyetemi közös modul tantárgyai: rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer; hadelmélet és katonai műveletek; biztonsági tanulmányok; alkotmányjog; az állam szervezete; katasztrófavédelmi igazgatás; közszolgálati életpályák; nemzetbiztonsági tanulmányok; közigazgatási funkciók és működés; általános politológia; általános szociológia; vezetés- és szervezésemélet; közszolgálati logisztika; közpénzügyek és államháztartástan; *közös közszolgálati gyakorlat*.

- minden egyes tantárgyhoz – háttéranyagként – 2014-ben alapjegyzetek készültek, amelyeket 2017-ben felülvizsgáltak, hogy a megújított tananyagot még differenciáltabban lehessen oktatni a hallgatóknak;
- a teljes modul ismeretanyagát a negyedik, vagy a négyéves képzés esetén a hatodik szemeszter végén az egyetemi közös közszolgálati gyakorlat zárja. Ezen a gyakorlaton az elsajátított elméleti ismeretek szintetizálására kerül sor, kiegészítve az egyes hivatásrendek szakmai ismereteivel. A gyakorlaton a hallgatói gyakorlati tevékenységek megtervezésére a képzési szinteknek és a hivatásrendek sajátosságainak megfelelő differenciáltsággal kerül sor, amelynek alapját egy témájában évente változó komplex gyakorlati feladat végrehajtása adja.

A gyakorlati vezetői felkészítés fő szinterei a rendészettudományi karon

A rendészeti alapkiképzés és a belügyi alapismereti modul, a gyakorlati felkészítés első fázisa

A rendészeti képzési területen tanuló hallgatók felkészítése során követelmény, hogy sor kerüljön a vezetői kompetenciák kialakítására. Ez a folyamat már a tisztjelölti alapkiképzésük első szakaszában megkezdődik, hiszen a felsőbb éves kiképzőállomány munkáján keresztül a tisztjelöltek megtapasztalják, hogy a felsőbb évesek által az elméletben elsajátított kiképzői ismeretek alkalmazása hogyan történik a gyakorlatban. A rendészettudományi karon a rendvédelmi tagozat létrehozása megteremtette annak a lehetőségét, hogy a hallgatók a gyakorló parancsnoki rendszerben a tanév közben is folyamatosan gyakorló parancsnoki feladatokat lássanak el. A parancsnokváltások miatt így mindenkire sor kerül a négyéves képzési idő alatt, ezáltal minden hallgató parancsnokként és beosztottként is aktív részese lesz a gyakorló parancsnoki rendszernek.

A „belügyi alapismereti modul” teljes ismeretanyagának oktatása során a foglalkozások egy része az alapkiképzés intenzív szakaszába integrálódott, más elemeit az iskolarendszerű képzés további részében és a tanórákon kívüli foglalkozásokon sajátítják el a hallgatók. A tanulmányukat megkezdő hallgatók a tisztjelölti vizsga eredményes teljesítésével önr-, járőr részszerkesztést szereznek, így a gyakorló szolgálatokban és a hallgatói szakmai gyakorlatokon már ezzel a megszerzett tudással, teljes jogú hatósági személyként vehet-

nek részt.⁴ A rendvédelmi tisztjelöltek a páros szemeszterek után annál a képzést megrendelő szervezetnél teljesítik szakmai gyakorlatukat, amelynél várhatóan a hivatásos szolgálatukat megkezdik. A szakmai, parancsnoki-vezetői feladatok gyakorlására ez a szintér is kiválóan megfelel, hiszen a hallgatók tevékenységét a gyakorlók helyek vezetői folyamatosan mérik, arról értékelő feljegyzést készítenek.

A vezetés- és szervezéstudomány tantárgy főbb témakörei

A rendvédelmi tisztjelöltek felkészítésében az egyik legfontosabb alapozó tantárgy a vezetés- és szervezéstudomány, amelynek elsajátítása során a hallgató megismeri a vezetéssel kapcsolatos fogalmakat, összefüggéseket, amelyek hasznos tudást adnak a közös közszolgálati gyakorlat feladatainak végrehajtásához. A tantárgy első részében a modern vezetés- és szervezéstudomány kialakulása, fejlődése követhető nyomon. Témaként szerepelnek a vezető személyiségével és kiválasztásával kapcsolatos tudnivalók, a vezetői stílusok, a kommunikáció, a vezetői hatalom és tekintély. Ezt követi a vezetési folyamat és a vezetési funkciók egyes elemeinek feldolgozása. A tisztjelöltek rendszeres megfigyelésben megismerkednek a szervezetek típusaival, különböző formáival, a szervezet és környezete kapcsolatával.

A rendészeti vezetéstudomány tantárgy

A tantárgy a vezetés és szervezéstudomány című tantárgyra épül. A kar vezetése szükségesnek látta, hogy az általános vezetés- és szervezéstudományi ismeretek elsajátítása után a karon tanuló tisztjelöltek szakmai vezetői felkészítése⁵ tovább erősödjön a rendészeti vezetői/parancsnoki feladatok ellátásához szükséges ismeretek átadásával és rendszerezésével.

A gyakorlatias jellegű képzés során a hallgatók egy a szakterületükhöz kapcsolódó általános szakmai problémát dolgoznak fel, az adott szakmai ok-

⁴ Pénzügyőrtisztjelöltek esetén nem alkalmazzuk a részsakképesítés kifejezést, mivel a NAV-törvény és a foglalkoztatási szabályzat nem használja ezt a fogalmat. A tisztjelölti vizsga után önálló intézkedésre nem, de fegyverviselésre jogosultak a tisztjelöltek. Szabó Andrea: Sub pondere crescit palma, avagy a pénzügyőr tisztjelölt erőpróbája. In: Dobák Imre – Hautzinger Zoltán (szerk.): Szakmaiság, szorgalom. Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018, 599–612. o.

⁵ A karon belül a határrendészeti tisztjelöltek alapképzésének különböző vonatkozásait lásd Kui László: A határellenőrzés elveinek és követelményeinek érvényesülési lehetőségei Magyarországon. Hadtudományi Szemle, 2018/2., 275–284. o.

tató és a vezetéselméleti oktató közös felügyeletével. Így megoldott a speciális szakmai ismeret és az általános vezetéselméleti ismeret megjelenésének összhangja. Kiemelten fontos didaktikai cél, hogy előtérbe kerüljenek a különböző vezetői szerepkörök, ezeken keresztül a rendészeti szervezetek vezetésében előforduló problémahelyzetek felismerése és azok különböző megoldási lehetőségeinek elemzése, modellezése.

A rendészeti vezető mesterképzés – a vezetéselmélet tantárgy

A rendészeti vezető mesterképzésben a vezetés- és szervezéselmélet nevű tantárgy egymásra épülő modulrendszerben szerepel, ennek elsajátítása kritériumkövetelmény. A képzésnek nem célja az egyetemi alapképzésben elsajátított vezetés- és szervezéselméleti ismeretek ismételt oktatása. A mesterképzésben minden téma más – immáron vezetői – aspektusból közelíti meg az adott problémakört, megfeleltetve azt a rendészeti vezető mesterképzésben működtetett specializációk követelményeinek (*ábra*).

Az első szemeszterben a következő témakörök áttekintése történik: a modern vezetéselmélet kialakulása, a vezetéselmélet fejlődése, a rendszerszemlélet érvényesülése a vezetéselméleti gondolkodásban. A vezetésstudomány kialakulása és fejlődése, főbb alakjai, a társadalmi viszonyok változásának hatása a vezetéselméletre, a vezetéselmélet helye a tudományok rendszerében, a tudományos eredmények hatása a vezetéselméleti gondolkodásra, a

A rendészeti vezető mesterképzés specializációi

Az ábrát a szerző szerkesztette.

rendszerelmélet kialakulása és hatása a vezetéseleméletre. Képet kapnak a hallgatók a szervezetek strukturális jellemzőiről, az egy- és többdimenziós szervezetekről, a szervezeti alapformákról, a szervezetkoordinációs eszközökről – mindezt vezetői szemszögből megközelítve. Ezt követi a vezetési folyamat és a döntés-előkészítő rendszerek megismertetése, a vezetői információs rendszer és a tervezés folyamata, a döntés, a szervezés mint a döntés végrehajtása, a koordináció mint operatív beavatkozás. Az ellenőrzés helye a vezetési folyamatban, annak főbb elemei, a szervezeten irányítási rendszerek. A hallgatók megismerkednek a szervezeti hatalom, a szervezeti kultúra és a szervezeti politika aktuális kérdéseivel. A szemesztert vezetési gyakorlat, szituációs feladatok megoldása zárja.

A második szemeszterben a hallgatók megismerik a stratégiai menedzsment folyamatát, a stratégiai tervezés fázisait, a szervezeti és vezetési trendeket, az információs társadalom koncepcióit, a stratégiai döntés-előkészítés fázisait. Ezt követi a csoportos döntéshozatali módszerek és jellemzőik⁶. Fontos dolog, hogy a leendő vezetők megismerkedjenek a projektmenedzsment kérdéseivel, ezen belül a fő témák: a projektkörnyezet, a projektmenedzser feladatai, a projektmenedzsment folyamata és funkciói, a projekt életciklusai, stakeholderek, a szabályok kialakítása, a projektalapító okirat, a munkakimutatás, a tevékenységfelelősségi mátrix, a kommunikációs terv tartalma, a projektjavaslat, a kockázatmenedzsment. A projekttervezés fázisai: a feladatok delegálása, a reális ütemezés, a kiegyensúlyozás és kommunikáció.

A harmadik szemeszterben olyan témák szerepelnek a képzésben, amik más tantárgyakat is érintenek, de itt kimondottan a vezetői szemszögből történő megközelítésre helyeződik a fő hangsúly. Ezek a témakörök: a tárgyalástechnika, az értekezlettartás vezetői aspektusai, a tárgyalási folyamat szakaszai, a tárgyalási stratégiák, a vezetői időgazdálkodás kérdésköre, az önmenedzselés alapelvei.

A rendészeti vezető mesterképzés – a komplex rendészeti vezetési gyakorlat című tantárgy

A tantárgy elsajátítása során a hallgatók megismerkednek az integrált rendészeti törzs feladataival, összetételével, a törzsbe beosztottak feladataival. Tan-

---

⁶ A brainstorming, a nominális csoport módszer (NCM), 635, a Philips-66, a metaplan, a Delphi-módszer, szinotika, a heurisztikus módszerek (Pólya-féle heurisztika), a „szerepmódszer”, a pró és kontra interakciók módszere (PCI), ok-okozati elemzés (Isikawa-diagram), adatfeldolgozó technikák, folyamatábrák, Pareto-analízis, erőter-analízis, minősítés és besorolás módszere, hibamegelőzési módszer.

anyag a rendészeti műveletek előkészítése, a parancsnoki munka rendje és tartalma, a törzs munkája a rendőri művelet végrehajtása során, a vezetést támogató technikai eszközök és informatikai rendszerek alkalmazásának gyakorlása. A tantárgy tananyaga a következő további témákat tartalmazza: a konfliktus- és veszélyhelyzetek kezelésében részt vevő nemzetközi és hazai szervezetek, szervek szerepe, feladata, hatósági jogköre, tevékenysége, amelynek alapján megtervezhetővé válik bevonásuk a veszélyhelyzetek elhárításába, illetve az abban való részvételük.

A hallgatók csoportos foglalkozásokon gyakorolják az egyes vezetési funkciók elemeinek végrehajtását, az egyes konkrét beosztásokhoz kapcsolódó feladatokat, felkészülnek a közös közszolgálati gyakorlat végrehajtására.

Az egyetemi közös közszolgálati gyakorlat a képzés rendszerében

Az NKE minden oktatási szervezeti egysége által folytatott felkészítés során kiemelt hangsúlyt kap a gyakorlatias képzés megvalósítása, ami összhangban van a megrendelői igényekkel és a szervezeti elemek képzési stratégiájával is.⁷ A gyakorlaton való eredményes szereplés a teljes alapképzésben részt vevő és néhány, a mesterképzésben tanuló végzős csoport számára kritériumkövetelmény. A gyakorlat ezáltal az egyetemen folyó képzés olyan jelentős állomása, amely során a hallgatók számot adhatnak az elsajátított tudásukról és annak gyakorlatban történő alkalmazási képességeiről. (Az egyetemek között egyedül az NKE-n van ilyen típusú gyakorlat⁸.) A megvalósítás során a gyakorlatban részt vevők a különböző szakmai problémák megoldását, a vezetési funkciókat és a törzsmunkát, a nemzetközi együttműködést gyakorolják. A gyakorlat levezetési tervében foglaltak alapján egyes kiemelt tevékenységeket a hallgatók a gyakorlatban is megvalósítanak.⁹

7 Balla József például a határrendészeti tisztképzés stratégiai követelményeit is feldolgozza tanulmányaiban. Balla József: A határrendészeti tisztképzés jövője. In: Dobák Imre – Hautzinger Zoltán (szerk.): Szakmaiság, szerénység, szorgalom. Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018, 81–88. o.; Balla, József: Border Guard Training in Hungary Ensuring the Security of the Schengen Area. *Hadtudományi Szemle*, 2017/3., 449–462. o.

8 Az NKE elődjénél voltak ilyen gyakorlatok. Lásd Főrizs Sándor: A századgyakorlat szerepe a tanszéki oktatásban. *Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények*, 1997/2., 9–15. o.; Főrizs Sándor: Mozzanatok és gondolatok a főiskolai szintű határőr tisztképzéshez. *Határőrségi Tanulmányok*, 1997/2., 26–34. o.

9 Kovács Gábor: Az egyetemi közös közszolgálati gyakorlatok hatása az Államtudományi és Közigazgatási Kar hallgatóinak vezetői felkészítésére. In: Auer Ádám – Berke Gyula – György István –

A gyakorlat 2013 óta eddig minden esztendőben más-más témakört dolgozott fel. Valamennyi feldolgozott témakör jellemzője az volt, hogy a feladat komplex, oly módon kidolgozott, hogy abban minden hivatásrend megtalálja a saját feladatrendszerét és a kapcsolódó tevékenységeket. A gyakorlat fő célja az alap- és mesterszintű szakmai és vezetői felkészítés elméleti ismereteinek gyakorlatban történő alkalmazása. Kiemelt szerep jut a vezetői kompetenciák fejlesztésének. A gyakorlat levezetése kiváló lehetőséget teremt az alapfeladatra épülő különleges helyzetben a rendvédelmi, honvédelmi, nemzetbiztonsági, közigazgatási, a vízügyi és a nemzetközi szervek tevékenységének modellezéséhez.

A korábbi években levezetett gyakorlatok témakörei és a végrehajtott feladatok

2013 tavaszán kísérleti jelleggel – első alkalommal – az árvízvédelmi veszélyhelyzetben hazai területen, rendészeti feladatok ellátásban témakörrel a Vadvíz 2013 fedőnevű gyakorlat lebonyolítására került sor. E gyakorlat fő témaköre az árvízvédelmi veszélyhelyzetben a közszolgálati szervezetek komplex közszolgálati, honvédelmi és rendvédelmi feladatainak megszervezése, végrehajtása és annak irányítása volt (*közrend, közbiztonság fenntartása, árvíz miatti illegális migráció, a lakosság kitelepítése*). Ezen túl a honvédség a honi területen kívüli békefenntartói feladatokra történő felkészülését is modellezte.

2014-ben és 2015-ben a gyakorlat a rendkívüli jogrend bevezetésének alapvető kérdéseivel foglalkozott. A feladat az országot ért fegyveres csoport váratlan támadásának elhárításával kapcsolatos feladatok végrehajtásának modellezése volt. Ennek a gyakorlatnak a fedőneve a Végvár 2014 és a Végvár 2015 volt. Mindkét gyakorlat levezetésére azonos módon került sor. A feladat magában foglalta a közszolgálati szervezetek komplex közszolgálati, honvédelmi és rendvédelmi feladatainak végrehajtását megelőző védelmi helyzetben. Ebben az összetett feladatrendszerben gyakorlati mozzanatként szerepelt az államhatáron átsodródó reguláris fegyveres csoportok és irreguláris fegyveres kötelékek gyakorlatban történő felszámolása is, amelynek színhelyéül az ócsai gyakorlótér szolgált.

A 2016. évi gyakorlat forgatókönyve megtörtént eseményeken alapult: a 2014. decemberi ónos eső és jeges eső okozta természeti katasztrófa nyomán kialakuló helyzet kezelésének feldolgozása volt a feladat. A Vihar 2016 fedő-

---

Hazafi Zoltán (szerk.): Ünnepi kötet a 65 éves Kiss György tiszteletére. Liber Amicorum in honorem Georgii Kiss aetatis suae. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018, 577–590. o.

néven levezetett gyakorlaton a kialakult közlekedési káosz, a lakosság ellátását és biztonságát veszélyeztető alapvető szolgáltatások kimaradása és megszűnése (gáz, áram, víz) adta a gyakorlat fő problémakörét. Az időjárási katasztrófa helyzetben kialakuló jelenségek és a következmények megelőzése, kezelése, felszámolása a hivatásrendek együttműködésén alapult. A gyakorlaton ebben az évben – új elemként – sor került néhány külföldi partneregyetem hallgatóinak és oktatóinak meghívására is. A földrajzi érintettség miatt modellezték a szlovák partnerszervezetek közreműködését és tevékenységét is. Az öt különböző országból álló külföldi delegáció résztvevői a gyakorlat témájához kapcsolódó workshopon vettek részt, amelyen feldolgozták az egyes külföldi hivatásrendek tapasztalatait.

Az NKE fenntartói testületének döntése alapján 2017-ben az egyetemi közös közszolgálati gyakorlat központi témája a tömeges méretű bevándorlási hullám megjelenése volt. A gyakorlat fedőneve Vándor 2017 volt. Ez a gyakorlat is megtörtént eseményeken alapult, a 2015. július és 2016. május közötti bevándorlási veszélyhelyzet kezelését modellezte.

2018-ban megtörtént az Integrált védelem 2018 gyakorlat levezetése. A gyakorlat központi témája: Budapest, Csongrád és Bács-Kiskun megye bizonyos részein az elektromosáram-szolgáltatás az informatikai rendszereket érő kibertámadás miatt megszűnt, illetve időszakonként kimaradt. Ezt a helyzetet az érintett területek tágabb értelemben vett közszolgálati szervezeti egységeinek tevékenységével kezelni kellett. A levezetési terv szerint beállított helyzetben a nemzetbiztonsági információk alapján felvetődött a külső beavatkozás gyanúja (számítógépesvírus-támadás). Általában megállapítható, hogy az elektromos áram hiánya már önmagában is súlyos zavarokat okoz a mindennapi életben. Az ilyen események kezelésére történő felkészülés rendkívül összetett, hiszen megoldandó feladatok jelentkezhetnek a lakosság ellátásában, a bankrendszer működtetésében, a közlekedésben, a létfontosságú és stratégiai létesítmények üzemeltetésében (ivóvíz, szennyvízkezelés stb.).¹⁰

Mint minden korábbi évben, a gyakorlat témakörének meghatározásakor fő szempont volt, hogy valamennyi hivatásrend hallgatói gyakorolhassák a hivatásrendjükre jellemző feladataikat. 2018-ban a gyakorlat előkészítése az államtudományi és közigazgatási kar és a víztudományi kar hallgatóinak kiemelten intenzív bevonásával történt. A gyakorlat központi témájával párhuzamosan a Magyar Honvédség a tartalékos állomány bevonásával az ország

---

¹⁰ Kovács Gábor (szerk.): A Nemzeti Közszerológati Egyetem Közös Közszerológati Gyakorlat Alap- és Indító Feladata. Oktatói példány. Nemzeti Közszerológati Egyetem, Budapest, 2018, 254 o. [Integrált Védelem 1.]

védelmi feladataira történő felkészülést is modellezte. A gyakorlaton részt vett valamennyi kar és karközi intézet alapképzésben és mesterképzésben tanuló nappali munkarendes végzős hallgatója. A résztvevők köre kiegészült az elektronikus információbiztonsági vezető szakirányú továbbképzés végzős hallgatóival is. A gyakorlat mellett a nemzetközi workshopon jelen voltak a szomszédos országok által delegált partnerintézmények képviselői is, összesen húszan (a szlovák és a horvát rendőr-akadémia, a szerb Védelmi Egyetem, a lengyel Katonai Műszaki Egyetem, a szerb Kriminálisztikai és Rendőri Tudományok Akadémiája).

A gyakorlat előkészítésében és végrehajtásában nemcsak az egyetemi polgárok vettek részt, sor került a hazai rendészeti, honvédelmi, közigazgatási és egyéb társ- és együttműködő szervezetek szakértőinek, vezetőinek bevonására is (Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt., a Magyar Áramszolgáltató Kft., a Vízügyi Hatóságok Információvédelmi Hatósága, a kecskeméti Mercedes-gyár).

A gyakorlat folyamán az elektromosáram-szolgáltatás megszűnése után a kialakult veszélyhelyzet kezelésével összefüggő intézkedések modellezésére került sor. Egyebek között: kibertámadás, áramkimaradás, a lakosság és a létfontosságú létesítmények kiber-, fizikai, technikai védelme, a különböző diplomáciai feladatok, tárgyalások, erőszakos cselekmények megjelenése, rém- és álhírek kezelése, a veszélyhelyzet kihirdetésének előkészítése, majd kihirdetése, a keletkező problémák kezelése (a feladat során a különböző hivatásrendeknek a gyakorlattal összefüggő speciális tevékenységei), a lakosság ellátásának megszervezése, az eredeti helyzet visszaállítása.

Minden végrehajtott feladat komplex egység volt, azok egyes elemei hálással voltak a közszolgálati, honvédelmi és rendvédelmi szervezetekre.

A fő feladat mellett a végrehajtó szervezetek modellezik a törvényalkotási folyamat, a rendőrség, a honvédség, a katasztrófavédelem közös alkalmazását, a veszélyhelyzet kihirdetésének előkészítési folyamatát, a veszélyhelyzet bevezetésével kapcsolatos eljárásokat. A gyakorlat során megvalósult az egyes állami szervek szintjén végrehajtott jogszabály-előkészítő munka. Modellezték a központi közigazgatási, illetve rendvédelmi szervek részéről a jogi szervezetszabályozó eszközök megalkotásának folyamatát, a kormány és a minisztériumok védelmét, a kritikusinfrastruktúra-elemek működőképességének fenntartását, a lakosság ellátásának megszervezését, a közreműködő hivatásrendek alaprendeltetésének folyamatos ellátását normál és a különleges jogrend időszakában.

Sor került a kormány, a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság és munkaszervei, az érintett minisztériumok, a védelmi bizottságok és operatív törzsek, központok kialakítására. Minden szervezet elemezte-értékelte a kialakult helyzetet, intézkedéseket fogalmaztak meg, ülészektek, irányították és vezették a beavatkozók tevékenységét, együttműködést szerveztek a kialakult helyzet kezelése érdekében.

A gyakorlók feladatai

A beállított általános és részletes helyzetben szereplő fegyveres, rendvédelmi és közigazgatási szervek területi illetékességük szerint, a valóságos szervezeti hierarchiának megfelelő szervezeti lépcsőzéssel hajtották végre a valós feladataikat. A gyakorló hallgatók országos, megyei, járási, települési és kerületi szinten a végrehajtandó feladatok ellátására létrehozott szerv vezetőjeként, kompetens szolgálati személyekként, az aktivizált bizottságok, operatív törzsek tagjaként valamint az együttműködő, közreműködésre kötelezett szervek szakmai vezetőjeként, vagy a tőlük delegált összekötőként tevékenykedtek. A gyakorlat alapadatai tartalmazták az igénybe vehető és a rendelkezésre álló tartalékokat, a megerősítésükre kijelölt erőket és bevonható szerveket.

A gyakorló hallgatók egyik feladata az volt, hogy megtervezzék az erőknek-eszközöknek a veszélyeztető hatások nagyságával arányos alkalmazását. Munkájuk során szembesültek a lakosság ellátását, élet- és vagyonbiztonságát veszélyeztető egyes tényezők hatásaival, és az ellentevékenység rendszerével.

A különböző közlésekkel kialakított, az aktuális helyzetnek megfelelően beosztásaikból adódó szerepköreik szerint elemezték, értékelték a helyzetet, jelentéseket terjesztettek fel, intézkedéseket hoztak, megtervezték az erők és eszközök veszélyeztető hatásokkal arányos alkalmazását. Az illetékes vezetők vagy a kijelölt sajtószóvivők a különböző irányítói szinteken szinte minden mozzanat végén felkészültek angol és magyar nyelvű sajtótájékoztató megtartására. A hallgatók egy része megfigyelőként volt jelen az egyes mozzanatoknál és a vezetői fórumokon, ahol az előre megfogalmazott és összeállított szempontok alapján értékelték a különböző beosztásokban lévő hallgatótársaik tevékenységét, arról feljegyzést készítettek, kérdőívet töltöttek ki, esetenként tantermi kidolgozó munkát végeztek. Az államtudományi és közigazgatási kar hallgatói mindezek mellett részt vettek a kormányüléseken, az operatív bizottsági és különböző bizottsági üléseken.

A gyakorlatok levezetési okmányainak kidolgozása, a gyakorlatok előkészítése

A gyakorlat levezetési okmányai

Az eddig levezetett összes gyakorlat kidolgozását – az oktatási rektorhelyettes koordinációja mellett – a kari dékánok és a karközi intézetigazgatók által kijelölt munkacsoportok végezték. Az előkészítő és kidolgozó munka minden év novemberében kezdődik. A gyakorlat kidolgozása egységes elvek és követelmények szerint történt, amelyeket a gyakorlat vezetősége részletesen meghatározott. A gyakorlat alapidokumentumát, az úgynevezett *alapfeladatot*, amely a gyakorlat minden résztvevője számára azonos volt, a karok/intézetek közreműködésével az egyetemi kidolgozó csoport állította össze.

A *részletes feladatokat* a karok és karközi intézetek dolgozták ki, a saját hivatásrendjükre jellemző elemek részletes kidolgozása is megtörtént. Az egyetemi kidolgozó csoport gondoskodott róla, hogy ezek az egyes feladatrészek, feladatelemek a többi kar/karközi intézet levezetési terveivel összhangban legyenek, így megteremtve a gyakorlat teljes összhangját, mindezek keretében meghatározták az egyes mozzanatok kapcsolódási pontjait is. A *kiegészítő feladatokat* szintén a karok és karközi intézetek dolgozták ki, részletesen megfogalmazva a feladatot, a gyakorlók várható tevékenységét és az oktatói változatot. A kiegészítő feladatok tartalmazták a gyakorlat levezetése közben az összes szükséges információt, amely az adott mozzanathoz kapcsolódott (közlések száma, műveleti és csillagászati idő, kitől kinek érkezett a közlés, annak tartalma, módja és a gyakorlók várható tevékenysége). Mindegyik típusú gyakorlati levezetési tervből hallgatói és oktatói változat is készült, utóbbi tartalmazta a végrehajtók által elvárt megoldásokat, tevékenységeket.

A külföldi és hazai társintézmények képviselőinek meghívása

A rendészeti képzés számára mindig fontos volt a külföldi tapasztalatok feldolgozása, az adaptálható megoldások átvétele. Ilyen jellegű elemzést tartalmaz *Fórizs Sándor* publikációja¹¹, és ezt a hagyományt folytatjuk a külföldi vendégek meghívásával.

Ahol a gyakorlat témájának jellege lehetővé tette, ott sor került a szomszédos, illetve a visegrádi négyekhez tartozó országok külföldi társtanintézetek

¹¹ Fórizs Sándor: Irányok az Európai Unióban a rendőrtisztek felkészítésében. Magyar Rendészet, 2009/3–4., 83–85. o.

különböző hivatásrendű oktatóinak és hallgatóinak a meghívására. A meghívott külföldi csoportok a gyakorlat fő témakörével megegyező területen szervezett workshopon szerepeltek. A gyakorlatokon szervezetenként egy-egy konferencia-előadás keretében bemutatták hazájuk és az általuk képviselt hivatásrend jó gyakorlatát, a feladat végrehajtásának szervezeti kereteit, eszközrendszerét, vezetési rendjét. Ezt követően a workshop kereteibe ágyazva megfigyelőként részt vettek gyakorlaton is. Megtekintették az egyes mozzanatok sajátosságait, a gyakorló törzsek munkáját, az elkészített törzsvezetési-dokumentumokat és jelentéseket, a kialakult helyzet kezelésének rendszerét és folyamatát. Külföldi vendégeink lehetőséget kaptak arra, hogy előzetesen felkészüljenek a gyakorlatok témaköreiből, az egyetem honlapján (angol nyelven) megtekinthették a gyakorlat levezetésével kapcsolatos háttéranyagokat.

A gyakorlat előkészítésében és végrehajtásában nem csak az egyetemi polgárok vettek részt, abba bevonták a hazai rendészeti, honvédelmi, közigazgatási és egyéb társ- és együttműködő szervezetek szakértőit, vezetőit is. Modellezték a különböző bizottságok és a Belügyminisztérium, a Honvédelmi Minisztérium, a Katasztrófavédelem, a polgármesteri hivatalok, az Országos Vízügyi Főigazgatóság és a megyei szervezetek, a Fővárosi Vízművek, a Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt., a Magyar Áramszolgáltató Kft., az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, a MÁV, a Volán, a BKV, a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal és a karitatív szervezetek tevékenységeit.

A gyakorlat értékelése, a megfigyelők feladatai

A gyakorlatokon harminc-negyven szakértőt kértek fel az értékelési, megfigyelői feladatok elvégzésére. A felkért oktatókat, gyakorlati szakembereket beosztották a gyakorlat szervezeti egységeihez. A gyakorlat levezetése során megfigyelték a gyakorlatot, a munkacsoportok és a törzsek tevékenységét, jegyzeteket készítettek, ezek alapján készült az értékelés. A megfigyelők azonosították az értékelendő szervezet tevékenységét, a hatékony működést befolyásoló erősségeket és gyengeségeket. Fontos követelmény volt, hogy minden feltárt erősség és hiányosság dokumentált legyen. Az értékelők betekintheztek az értékelt csoport/szervezet által készített elemzésekbe, jelentésekbe. A gyakorlatot lezáró döntnöki-értékelő konferencián feldolgozták a döntnöki jelentéseket és a szóbeli kiegészítéseket. Ekkor alakult ki a gyakorlat összegzett értékelése, amelynek eredményeiről a rektori tanács és a fenntartó is összefoglaló jelentést kapott.

Összegzés, következtetések

Az NKE-n eddig hat gyakorlat levezetése történt meg, ezekből a következő tapasztalatok és következtetések szűrhetők le:

- szervesen kapcsolódik az alapképzésben oktatott egyetemi közös közszolgálati modul tantárgyaihoz, a modul keretében elsajátított ismeretek gyakorlati megvalósítása történik meg a gyakorlat során;
- végrehajtása az alapképzésben részt vevő hallgatók mellett kibővült a mesterképzésben részt vevő hallgatókkal is;
- valós problémahelyzetek megoldása történik, minden hivatásrend a saját feladatát hajtja végre, ezt széles körű előkészítő munka előzi meg, minden esetben sor kerül az alap-, a részletes és a kiegészítő feladatok kidolgozására;
- a gyakorlók minden tevékenységét döntnökök és megfigyelők ellenőrzik;
- minden tevékenység erős informatikai támogatással működik, a munkahelyek között informatikai és telefonos összeköttetés van, egyes helyeken élő videokonferencia-kapcsolat egészíti ki az összeköttetést;
- modellezik a különböző szervezetek különböző vezetési szintjeit és azok tevékenységeit. A gyakorlók nagy száma miatt (ezer fő) esetenként sor kerül a megyei és helyi szervezetek duplikálására, így segítve a gyakorlók aktív tevékenységét. A párhuzamos vezetési szintek lehetőséget adnak az azonos szituációban alkalmazott megoldások összehasonlító elemzésére;
- a meghívott szervezetek képviselőinek jelenléte nagymértékben segíti az előkészítő, kidolgozó munka szakmai elveknek történő megfeleltetését;
- egyes mozzanatait a valóságban is végrehajtják, így ellenőrizve a tervek gyakorlati végrehajthatóságát;
- minden mozzanatát döntnökök értékelik, az általuk készített jelentések alapján történik meg a gyakorlat értékelése.

Az NKE vezetése elkötelezett a gyakorlatias képzési módszerek széles körben történő alkalmazása mellett. A felkészítés során az egyetemi közös közszolgálati modulban minden államtudományi alapképzésben részt vevő hallgató közös közszolgálati tudásra tesz szert, erre épülnek a további közszolgálati és szakmai tantárgyak. A magyar felsőoktatási rendszerben egyedülálló módon az alapképzés teljes végzős hallgatói állománya részt vesz a gyakorlaton, továbbá bevonják a mesterképzésben részt vevő hallgatók egy részét is.

A gyakorlatok témái valós élethelyzeteken alapulnak, a témaköröket úgy állítják össze, hogy minden egyes hivatásrend a saját feladatrendszerét végez-

hesse el, a teljes gyakorlat dinamikáját az események és az azokra adott tevékenységek adják.

A gyakorlatok előkészítése összetett feladat, melynek eredménye akkor mérhető, ha a hallgatók által működtetett gyakorló szervezetek együttműködnek.

IRODALOM

Balla, József: Border Guard Training in Hungary Ensuring the Security of the Schengen Area. *Hadtudományi Szemle*, 2017/3.

Balla József: A határrendészeti tisztképzés jövője. In: **Dobák Imre – Hautzinger Zoltán (szerk.):** Szakmaiság, szerénység, szorgalom. Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018, 81–88. o.

Endródi István – Muhoray Árpád – Kovács Gábor (szerk.): NKE Közös Közszolgálati Gyakorlat. A Katasztrófavédelmi Intézet részletes és kiegészítő feladata. „Vándor” 2017. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2017, 1–99. o.

Fórizs Sándor: A századgyakorlat szerepe a tanszéki oktatásban. *Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények*, 1997/2.

Fórizs Sándor: Mozzanatok és gondolatok a főiskolai szintű határőr tisztképzéshez. *Határőrségi Tanulmányok*, 1997/2.

Fórizs Sándor: Irányok az Európai Unióban a rendőrtisztek felkészítésében. *Magyar Rendészet*, 2009/3–4.

Görbe Attiláné Zán Krisztina: „Mi” és „ők”. Migráció és idegenellenesség a társadalmi megítélés tükrében. In: **Dobák Imre – Hautzinger Zoltán (szerk.):** Szakmaiság, szerénység, szorgalom. Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018, 241–251. o.

Kovács Gábor (szerk.): A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közös Közszolgálati Gyakorlat Alap- és Indító Feladata. Oktatói példány. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2018

Kovács Gábor: Az egyetemi közös közszolgálati gyakorlatok hatása az Államtudományi és Közigazgatási Kar hallgatóinak vezetői felkészítésére. In: **Auer Ádám – Berke Gyula – György István – Hazafi Zoltán (szerk.):** Ünnepi kötet a 65 éves Kiss György tiszteletére. Liber Amicorum in honorem Georgii Kiss aetatis suae. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018, 577–590. o.

Kui László: A határellenőrzés elveinek és követelményeinek érvényesülési lehetőségei Magyarországon. *Hadtudományi Szemle*, 2018/2.

Sallai, János: The training system of the Royal Hungarian Police after its nationalisation: 1920. *Magyar Rendészet*, 2018/4.

Szabó Andrea: Sub pondere crescit palma, avagy a pénzügyőr tisztjelölt erőpróbája. In: **Dobák Imre – Hautzinger Zoltán (szerk.):** Szakmaiság, szerénység, szorgalom. Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018, 599–612. o.